

[illegible] stan. T. Hiac. Cudowny

w stajni Betlehemskiéj Spiewaczek

CVDOWNY
W Stáyni Bethleemſkiey
SPIEWACZEK

Pod vroczyſtość nowonárodzonego Bogá,

W Kośćiele Czerwińſkim N. PANNY

WYSTAWIONY,

Y DO DRVKV PODANY

PRZEZ

X. STANISŁAWA HIACYNTA SWIĘCICKIEGO

Przeorà Czerwieńskiego.

W WARSZAWIE,
W Drukárniey Piotrá Elertá J. K. M. Typográphá R. 1645.

IASNIE OSWIECONEMV XIAZĘCIV

JEGO MCI PANV

HIEREMIEMV MICHAŁOWI KORYBVTOWI

Ná Wiśniowcu

WISNIOWIECKIEMV,

Pánu Moiemu Miłośćiwemu.

Choczy moy ánimuſz dobroczynnośćią náſycony W. X. M. zábiega IAŚNIE OSWIECONE XIĄŻĘ y ná ten nowo zaczęty (day Boże ſczęsliwie) rok, *cum aggratulatione & applauſu*, z cudownym w ſtáyni Bethleemſkiey Spiewaczkiem drogę záſtępuie. Nie leni ſię do W. X. M. ktorego *refricata liberalitatis memoria ex aſcetarũ locis* ták poruſzyła, że bez oświadczenia wdźięczności w Zakonnych gmáchách śiedźieć mu nie dopuśći. A więc y ſámo męſtwo ktorymeś nád

grubym lecz ſtráſznym krwi Polſkiey nieprzyiáznym Tátárſkim narodem, onych *vſq; ad cladem* czáſow niedawnych pogromiwſzy, wſzytek Polſki cyrkuł nápełnił; ták *animum meum pingui liberalitate deuinctũ nimiâ gaudij perſtrinxit luce,* że *tantâ exſatiatus lætitiâ,* z wdźięcznym Spiewaczkiem ná Tryumph y więkſzą radość záchodźić muſzę. Do tego káżdy śię do świátłá gárnie; y ia z błáhą pracą moią do tego śię iáſnego W. X. M. świátłá przygárnąłem; świecą álbowiem iáſne *lucida* W. X. M. *Stemmata,* ktore y w domach Krolewſkich zgáſnąć nie mogą. Niewiem co zá imprezá byłá onego Ceſárzá Rzymſkiego Máximiliáná á Krolá Niemieckiego, że Orłá ktory śię rogow dotykał mieśięcznych námálowáć kazał. to wiē że tá imprezá lepiey zacney W. X. M. Proſapiey ſłuży. Dośiągł álbowiem y ſam Orzeł Krolewſki tego Mieśiącá; bo Stárożytna Fámilia IASNIE OSWIECONYCH XIĄŻĄT WISNIOWIECKICH KORYBVTOW dotyka y Krolewſkiey Fámiliey: KORYBVT bowiem Przodek Iáśnie Oświeconych XIĄŻĄT rodzonym był brátem (iáko świadczą Kroniki) nieśmiertelney pámięći WŁADISLAWA IAGIELLA Kro-

lá

lá Polſkiego: tenże Korybut zrodźił Syná imieniem Fedorá, (odktorego záłożony Zamek Zbáráż zoſtáie) á Fedor Dáſzká, á Dáſzko Waśiłá Korybutá, od tego zátym *poſteri*, iedni przez dźiał Zbarażá Zbáráſcy, drudzy Wiśniowcá Wiśniowieckiemi ſię tytułowáć poczęli. Nie chcę przypominać iáko te iáſne niebieſkie piątná świátu męſtwem świećiły, pełne ſą tego Xięgi, iednák to wſzytko w ſámey oſobie W. X. M. (w ktorey *Mars & Ars* wyſokie máieſtaty ſwoie záłożyły) káždy wybaczyć może, ktoryś męſtwem y śiłą odważną nie tylko ſwowolne ánimuſze Kozáckie, ále y ſame woienne Tátárſkie narody pogromił, ták że W. X. M. ſłuſznie *terrorem hoſtium & certam victoriam* ogłaſzáć káżdy może. Lecz ia to pomijáiąc, zánoſzę iuż przed oczy W. X. M. Cudownego w Stáyni Bethleemſkiey Spiewaczká, y przy iáſnych Stemmátách świátu præſentuię: á ſłuſznie, bo y ten ſam cudowny Spiewaczek ma ſwoię z tymi Kleynotámi correſpondentią: do ktorego y ſáme cudownie ſię gárną, (*Stella ad puerum cucurrit*, mowi Grzegorz S.) y iego świátu vkázuią. *Stemmata* twoie, ktorymi iáko iakim piątnem cnoty,

ty y dźiełá odważne Stárożytnych Iaśnie Oswieconych Xiążąt KORYBVTOW świát vpiątnował, záwſze ſławnym y wiádomym tego czyniły Spiewaczká, gdy ſię świátu okazał, Gwiazda oznaymiłá, gdy vmierał, Krzyż Bogiem bydź wydał, po śmierći záraz Mieśiąc w krew obrocony zá Bogá obwieśćił: przetoż ia tym barźiey pobudzony tych iáſnoświetnych znakow ſzukałem, ktoreby y teraz iego do wiadomośći światu podáły: á ieżeli *Monſtrant Regibus aſtra viam*, iako ſobie przypiſował *Ioannes Valeſius Primus Rex Galliarum.* Krolem ieſt ten Spiewaczek, bo ſię pod takowym tytułem Krolowie o nim badaią: *Vbi eſt qui natus eſt Rex Iudaeorum?* ktoremu niechże y iaſne W. X. M. *Stemmata* drogę vkazuią. Zyiże tedy MIŁOSCIWE XIAŻE, á żyi Iaśnie Oswieconey Xiążąt KORYBVTOW Familiey, żyi Oyczyznie. Niechże ten Spiewaczek w ſercu twoim śpiewa, á mnie przytym w łáſce y dobroczynnośći choway.

Wáſzey Xiążecey Mći

Zakonny Bogomodlcá

STANISŁAW SWIĘCICKI
Przeor Czerwieńſki Can: Regul.

Exurge psalterium & cythara.

PSAL. LVI.

Ex Hæbræo

Exurge Canticum meum.

Vż czás przyszedł / ktorego iedyny Syn Oycá naywyższego pieszczone Boskie opuściwszy łono / ná ten się lichy y mizerny padoł płáczu zniozszy / siermięgę ná się nátury ludzkiey wziąwszy z żywotá Pánny przeczystey wyniknął / y z niewdzięcznym się świátem / dość vbogo z podłá wolu y osłá ássystencyą przywitał. Ale coż zá witánie / przy ktorym smutny iákiś ták zacnego gośćiá płácz słyszeć? kiedy z żywotá máćierzyńskiego wyszedszy przy głosie płáczliwym gęstymi łzámi dźiećinne źrzenice skrapia. Foremna przy witániu Ceremonia. Nie táka w ludźiách / niesłycháný to sposob witánia. V Zydow było Sceptrum Salutationis, ktore ieden ku drugiemu náklaniał / gdy go sálutował. Ciż tákże gdy Mágistrow

swoich

swoich pozdrawiáli/ mowili te słowá: *Zaphra Damare Tau*: to iest: Mane magistro meo bonum sit. V Zydow tákże/ pisze Magolis, gdy rowny rownego sáluto-wał/ brode ieden drugiemu głáskał/ wymawiáiąc ie-zykiem swoim: Precor tibi orationes pauperum. A kiedy zás stárszy witał młodszego /reke práwą nád nim pod-nosił. Stárzy Rzymiánie/ iáko świadczy Plinius lib: 8. cap: 2. przy sálutácyey reke práwą cáłowáć poda-wáli. V Persow znák był sálutácyey / gdy ieden dru-giemu w sukienne rekawy rece wkładał: v tychże iáko y v Medow / gdy Krolow pozdrawiáli / ná ziemie v-padáli. Záczym gdy te ceremonią miał odpráwowáć Isinenias Thebánus, że miał Artáxerxá sálutowáć, ta sie iákoby Ceremonią brzydząc/ gdy wchodził do Krolá/ vmyślnie rzucił złoty pierścień ná ziemie/ ktory gdy brał/ stąd ią ceremonią witánie odpráwił. Elia-nus de var. hist. V stárych inszych/ gdy kto kogo pozdra-wiał/ ieden drugiego zwykł cáłowáć álbo iego vstá/ álbo głowe/ álbo reke: iáko świadczy Homerus/ że tey ceremoniey inwentorem był Vlisses Ale przy witá-niu głosem nápełniáć vszy płáczliwym / niesłychána ce-remonia. Coż wżdy tedy namilszy IEZV czyniß/ że w ten czás kiedy sie ze świátem witaß/ z ktorymeś deli-ciy sobie zażyć obiecował: Deliciæ meæ esse cum filii hominum. *Prouerb: 8.* onże rzewliwym y żáłosnym gło-sem sycis? tákież to twoie delicye? tákaż to twoiá wi-

zo-

żona y obiecowána roſkoſz? pewnie to podobno dla tego Syn Boży vczynił / że widząc Oblubienice ſwo- iey ludzkiey nátury twarz záſpecona/prochem śmierci. Puluis es & in puluerem reuerteris. záſypána brzydząc ſie tákowa zmázą / z krynice źrzenic dźiećinnych czyſta łez ſwoich naświetſzych wodą obmywa: pewnie dla tego / że gdy obmywał te zmázy iáko łzá ieſt woda/ że do tákiey perfekcyey miáłá przyść wodá/ ktoraby przez Sákráment Chrztu mákuły pierworodne zmywáłá: Ztądże S. Bernárd Serm. 1. in Oct. Paſchæ, názwał łzy Chrztem/ Lachrymæ ſunt ſecundus Baptiſmus. Pewnie też dla tego płáczliwy głos wydáie/ áby vkazał że iuż ow ludzkiey biedy znák Væ, Národzeniem ſwoim głádźi. Słuſzna. Ale co grzeczy mowić dnia dźiśieyſzego/ że Syn Boży płáczliwym głoſem w ſtáyni Bethleemſkiey świát wita? nie płáczliwy to głos/nie ſmutny/ ále ráczey weſoły/ ráczey wdźieczne śpiewánie. Wiec ia ſłyſząc ten głos ták wdźieczny / gdy y niebo weſołe/ y źiemiá rádoſna/ z tymże wdźiecznym głoſem cudownego Spiewaczká łáſkom wáſzym preſentuie: á ták cudownego/ że wſzytkie rzeczy ná świećie vćieſznym głoſem ſwoim do ſiebie powabi y poruſzy. Proſzę y ia ćiebie namilſzy Spiewaczku / wzruſz iezyk moy do mowienia/ ſercá ſłucháczow do vważeniá/vſzy do pilnego poſłuchánia.

TEgo cudownego Spiewaczká presentuie / ktory wdźięcznie intonuie w stáyni Bethleemskiey: nie smutny álbowiem to głos / ále wesoły / ále poćieszny ; przyznawa y Dawid w duchu mowiąc: w ten czás kiedy Syn Boży / iáko meżny wzgledem Bostwá Olbrzym / wybrał sie ná ćieszkich / y krwáwych prac peregrynácya / ledwo z żywotá máćierzyńskiego wyszedszy ad currendam viam peregrynowáć poczał / exultauit, wesoły głos wydawał / weselił sie ; y coż ma ten płákáć / ktorego y sam Bog Oćiec iednym spiewániem bydź mieni? Exurge gloria mea, exurge psalterium & cythara. *Psal. 56.* á Zydowski text: Exurge canticum meum. Zkadże mu y táki tytuł ważył sie dáć Clemens Alexándrinus / zowiąc go Nouæ harmoniæ æternũ modũ. Y coż ma sie ten lámentámi báwić / ktorego żadna grzechu nedzá nie dotkneła / ktory choć w ludzkiey náturze / srogim onym piatnem / Væ genti peccatrici, nie był vpiatnowány? czy podobna / áby ten miał płákáć y smućić sie / tego dostawszy czego z wielkiey miłośći dostáć prágnał? czy wierząc áby to był głos płaczliwy / ktory głos / weselem / Gaudium magnũ, Anyelskie Hármonie nazywáią? Głos to tedy wesoły / głos pełen rádośći / ták że wszytkie spiewánia / y wdźięczne Rytmy Poetow / y przyiemne głosy Syrenow / przed tą Himnodya nie smákuią. Olim mihi carmina Poëtarum & Sirenes dulces meum incantauerunt

runt intellectum, nescio quomodo dulcius canit Filius Iesse, qui omnes illos quos antea diligere consueueram, ineloquentes reddit, & mutuos. mowi *Petrus Damianus.* V Grekow / iáko świádczy Alexander ab Alexandro lib. 2. cap. 25. były pewne rekreácye przy dobrey myśli / osobliwie były śpiewánia / ktore zwáli Cantica ad myrtum, że ieden wziawszy w rece drzewo mirtowe / záczynał śpiewáć / ktorym znákiem wzywał drugich do śpiewánia / y ktoremukolwiek oddał one gáłąśke / ten zárаz wstáwszy musiáł poczynáć śpiewáć. Tákokiey rekreacyey / iáko bacze / záżywał Bog Oćiec / álbowiem gdy te szeroka máchine słowem swoim z niszczego wyrobił / ktora y ślicznymi vháftował gwiazdámi / złotokedźierzáwym obiáśnił słońcem / ktore złotymi warkoczámi iáko szpalerámi kosztownymi niebieskie y ziemskie śćiány okrywa; gdy ziemski grzbiet kosztowna rożnych zioł y drzew przyodźiał szátą / gdy ie dla rzeźwośći roskosznymi ogrodźieł krynicámi: że tedy te rzeczy były bárzo dobre / Erât valdè bona, záczym ztad miał niemáła vćieche y rekreácya. Y rowney záżył Ceremoniey / wziawszy iedno Myrtowe drzewo / to iest / ludzka náture / ktora iest arbor inuersa, w reku to drzewo trzymáiac / gdy ie pálcámi Boskimi lepił / y ksztaltował. Formauit igitur Deus hominem de limo terræ; śpiewał / álbo iáko Dawid mowi: Deus maiestatis intonuit, intonowáć y nośić záczynał. Ten

 sens

ſe nas trzyma Wielebny Pátryárchá Auguſtyn święty: Sonabat ſupernè diuinitas pſalterium (ſeu canticum) quia diuina operabatur miracula. Kiedy te cudowne rzeczy ſtwarzał Bog Wſzechmogący/ So nabat ſupernè canticum, wdźięcznie wyśpiewywał. Spiewáiąc tedy Bog Oćiec/ to drzewo ludzkiey nátury trzymáiąc/ wzywał y miłego Syná do tákowegoż śpiewánia: Exurge gloria mea, exurge pſalterium & cythara, (co ſtoſuią Synowi Bożemu Doktorowie ſś.) á żeby tego dokazał/ vkázuie mu y dáie to ludzkiey nátury drzewo/ gdy go deſtinuie áby wćielonym zoſtał/ ktore on odebrawſzy dniá dźiśieyſzego/ záraz canit ad myrtum, śpiewáć/ śpiewáć w ſtáyni Bethleemſkiey poczyna.

Piſze Oleaſter in cap. 25 Leuitic. że przed tym ſtárzy ludzie pieśni wdźięczne ſtroili ná chwałę Winnic ſwoich. Conſtat ex 5 Iſaiæ cap. Homines cantica habuiſſe ad laudandas vineas. Vbi dicitur, cantabo dilecto meo canticum patruelis mei vineæ ſuæ, id eſt, quod ſolebant vineæ ſuæ cantare. Doſtał dniá dźiśieyſzego winnice iedney Syn Boży/ ktora zdawna nie raz ſobie ſmákował v Proroká/ mowiąc: Vinea mea, vinea mea. Y do ktorey nas inwitowáć będźie: Ite & vos in vineam meam. Przetoż ćieſząc ſię z niey/ y ná wychwalenie oney/ weſołe w ſtáyni Bethleemſkiey wydáie pienie.

Twier-

Twierdzi Pythágorás / że obroty niebieskie kiedy sie z wielkim pędem zwieráia y łącza / wdzięczne dźwięki nákształt miłych głosow wydáia / ták / że dla wdzięczności/ mniemał on Plato/ że ná tych obrotách miáły bydź one wdzięcznośpiewáiące Syreny / ktore tám wyśpiewywáć miáły. Jednnák że osobliwie orbis lunaris, ktory iest infimus, gdy sie łączy cum orbe inferiori, ćichyć wprawdzie głos / ále wielkiey melodiey wydáie. Obrotowi Mieśięcznemu iest ludzka náturá podobna: Luna autem defectum nostræ mortalitatis designat, mowi Grzegorz wielki Homil: 2 in Euang: ktora iest infima po Bostwie naposlednieysza/ gdy sie tedy złączył Orbis Bostwá superior cum orbe człowieczeństwá lunari, wdzięczny głos z tey coniunkcyey słycháć/ że sie go świát nasłyszeć nie może.

Wdzięcznie tedy śpiewa ten Spiewaczek w stáyni Bethleemskiey. Coli śpiewa? To śpiewa czymby mogł do siebie przyćiągnąć / y przywabić człowieká. Wspomina Petra Sancta sławny Symbolistá o iednym vćiesznym Spiewániu / ktorym Rzymiánie Cesárzá chćieli do tego przywieść / áby im osobliwego postánowił Krolá Rzymskiego. Záwsze zebrawszy sie do Cesárzá przychodzywáli/ dwie noćie śpiewáiąc; Fa, Re: to iest/ Fac Regem. Przychodził też y drugi / ktory affektował bydź Krolem Rzymskim / głosem Tenorowym

wym śpiewáiac trzy noty / Fa, Mi, Re; to iest/ Fac me Regem. Vśmiechnawszy sie Cesarz / Básem wszytkim odśpiewał: Mi, Sol, Re. Mihi soli Regnum. Skoro tylko narod ludzki wyszpocił mandata Páńskie/ pozbył Páná swego y wodzá: był tedy narod ludzki bez wodzá / ktory vstáwicznie bładził. Semper hi errant corde. á iáko bez wodzá káżdy w swą/ wszyscy rosproszeni/ ták sie narodowi ludzkiemu dostáło / ná co Jeremiasz nárzeka: Grex dispersus est, leones eiecerunt eum. *Ierem:* 50. Narod ludzki rosproszył srogi lew / á ten lew/ ktory Circuit quærens quem deuoret. y sámá dobroć przedwieczna musiáłá mieć politowánie nád swoią trzodą. Errauerunt greges mei, & non est qui requirat gregem meum, non est qui requirat. *Ezech*: 34: Vstáwicznie tedy wołał/ y supplikował narod ludzki Máiestatowi Bożemu / áby zesłał tákiego wodzá y Królá / ktoryby zgromádziwszy narod ludzki błedny / nád nim krolował. Salua nos Deus Isràël, & congrega nos. 1. *Paralip. cap.* 16. Spiewał y Dawid te dwie nócie/ Fa re. Deus iudicium tuum Regi da, &c. Da imperium puero tuo. Spiewáli y insi Oycowie. O Emanuel Rex & legifer noster, veni ad saluandum nos. Spiewał y czárt/ á śpiewáł Tenorem/ to iest/ że hominem tenebat: záczym chćiáł / áby on sam Pánem został nád człowiekiem / ktoremu iure possessorio iuż roskázował: Ale Bog dobrotliwy chcąc vkazáć / że on

sam

ſam Krolem / że on ſam miał pánowáć nád człowie⸗
kiem zſtąpiwſzy ná te niſkośći / w ſtáyni Bethleemſkiey
Báſſem / to ieſt / niſka pokora śpiewa: Mihi ſoli re-
gnum. Mnie ſámemu przynależy páńſtwo. Meæ ſunt
diuitiæ & imperium. *Iſa*: Do cze° ſię y przed tobą nie⸗
ſpráwiedliwy Piłaćie pewnie y nieomylnie przyzna /
álbowiem gdy go pytáć będźieſz: Ergo Rex es tu? be⸗
ſpiecznie odpowie: Tu dicis quia Rex ego ſum *Ioan*: 18.
Mihi ſoli regnum. Ná to tedy człowiecze wyśpiewy⸗
wa / áby ćię lepiey do ſiebie zgromádźił / żebyś będąc
zgromádzony / vſtaw Páńſkich lepiey á niżeli przed
tym pilnowáł / ktoreś był w Rodźicu pierwſzym prze⸗
ſtąpił.

Poſtąpił ſobie Bog Wſzechmogący tym trybem
iáko ſtárzy Zakonodawce y práwodawcy ſobie poſtę⸗
powáli. Swiadczy Ariſtoteles in Problematis, że
ſtárzy Philoſophowie y práwodawcy gdy práwá iá⸗
kie ſtánowili y poſpolſtwu dawáli / tedy ie nápiſawſzy /
nie czytáli ále śpiewáli; á to dla tego / że iáko Muzy⸗
ká y śpiewánie prędzey ſię w ſercá ludzkie wpaiá y wle⸗
pia / ták też zá tym śpiewániem one vſtáwy lepiey do
ſerc ludzkich przypáść miáły. Ztądże Cretenſes dźie⸗
ćiom ſwoim wſzytkie leges w Muzyce zápiſáli / áby ie
lepiey ſercá dźiećińſkie poięły. Cretenſium pueri le⸗
ges modulatè continnendo facilè addidiſcebant. mowi
Rhodigin; lecz nie tylko to ślepe Pogáńſtwo táką ſię

Cere⸗

Ceremonia báwilo / znáyduie ia w Piśmie ś. Dawid wielki Krol to czynił / że vstáwy Páńskie nie czytal / ále solmizowal / álbo śpiewal: sam o sobie mowi. Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ. Co vważáiąc słodki Ambroży / mowi in Psalm: 118. Quæ benè tenemus cantare consueuimus, & qnæ meliùs cantantur magis adhærent sensibus. Dla tego tedy vstáwy Páńskie wyśpiewywał / áby ie serce iego lepiey poymowáło. Ogrodził był Bog Wszechmogący ludzkie plemie pewnemi práwámi y vstáwámi; to iest: Ne comedas. In quocunque die ex eo comederis morte morieris. A czy tego przestrzegał narod ludzki? czy sie wlepiło w serce ludzkie? Nie considerował tego człowiek. Accepit & comedit. Nie wpoiło sie w serce człowiecze to práwo. Czemu? Bo mu ie Bog powiádał. Dixitq; Deus ad Adam. Dixit; Mowił. Że tedy Mandata Boskie nie były przyiemne Adámowi / insze Mandata swoie człowiekowi dawáiąc Bog dobrotliwy iuż nie diktuiąc y mowiąc / dáie / Dixit; ále w stáyni Bethleemskiey wyśpiewywa / áby iuż nie ták iáko pierwey / lepiey do sercá ludzkiego przypáść mogły: y ták przypádły / że Reuersi sunt per aliam viã. Już insza droga człowiek w mándatách Páńskich postepuiąc / do swey Oyczyzny przyszedł. Pisze Appollonius / że Amphion / Zetus / y Palæphatus / wdzięcznymi głosámi swymi y śpiewániem świát bárzo cieszyli: Iż sámo Miásto

The-

Thebáńſkie ták wielkie/ bez koſztu zmurowáli: álbo-
wiem kiedy było trzebá kámieni/ álbo wapná/ álbo iá-
kiey inſzey máteryey/ ſkoro tylko śpiewáć poczeli/ ná-
tychmiaſt ludźie ſie zgromádziwſzy/ y chcąc ſłucháć ták
wdźięcznego śpiewánia/ ſámi/ to kámienie/ to wapná/
to inſze máterye nośili/ dawáli/ drudzy murowáli: kto-
re prace ludźiom/ ſámym tylko śpiewániem płácili.
Wſpomina Horátius/ iż táka melodya karmił świat
on to Lutniſtá ſławny Orpheus/ że kiedy zágrał ná-
tychmiaſt rzeki chyżobieżące ſtawáły/ drzewá niezgrá-
bne/ kámienie twárde/ láſy/ bory/ Párgámeſzki odprá-
wowáły/ byſtre y ſrogie źwierzętá do oney melodyey
przybiegáły/ y łáſkáwymi ſie zſtawáły: owo zgołá
wſzytkie rzeczy ſwoią melodyą karmiąc Orpheus po-
ruſzał. Nie zápomina y tego Clemens Alexandrinus
in exhortatione ad gentes. Amphion Thebanus, Thra-
cius autem alius Sophiſta, ſolo cantu feras reddebant
manſuetas, quin etiam cæteras arbores & fagos ſuis locis
motas, muſica tranſplantabant. Bayká to/ ráczey pe-
wna/ że ten cudowny Spiewáczek wdźięcznym gło-
ſem ſwoim wſzytkie rzeczy poruſzył/ iáko tylko w ſtáy-
ni Bethleemſkiey intonowáć począł/ záraz wſzytkie ſie
rzeczy ruſzáć poczęły/ y ludźie/ gdy Páſterze trzodę opu-
ściwſzy/ przybiegáią; y bydlętá gdy Páná párą ſwoią
zágrzewáiąc poznawáią: y Anyelſcy Duchowie/ gdy
Pánu/ choć w lichym żłobie leżącemu/ śpiewáią: y nie-

bieſkie obroty / gdy przez gwiazdę drogę Krolom vkázuie. Zgołá wßytkie rzeczy porußył / y do ſiebie powabił. Powabił y inße kreátury / ptáſtwo / ktorzy po powietrzu latáią / to ieſt / ludzi lekkomyślnych ; wężow / to ieſt / zdraycow ; Lwow / pyßnych y gniewliwych ; brzydkich wieprzow / to ieſt / roſkoßnikow ; wilkow / drapieżczow ; kámienie nieme y drzewá / głupcow : ktore powabiwßy / ták porußył / że ie w inákßą tránſformował náturę. Nadobnie o tym mowi wzwyż pomieniony Clemens Alexandrinus. Meus cantor dulcis IESVS, ad ſuaue & benignum pietatis & religionis in Deum iugum nos traducens, in cœlum rurſùs euocat eos, qui humi ſunt abiecti, ſolus certè vnus ex ijs, qui vnquam fuerunt, difficillimas feras homines manſuefecit. Volucres eos, qui ex ipſis ſunt leues ; ſerpentes eos, qui ſunt deceptores ; leones, qui ſunt animoſi, & ad irã concitati ; ſues eos, qui ſunt voluptati deditì ; lupos eos, qui ſunt rapaces ; lapides & ligna, qui ſunt inſipientes. Has ergò omnes immaniſsimas feras, & tales lapides ipſe cœleſtis cantus in mauſuetos homines tranformauit. Moy wdzięczny Spiewaczek CHRYSTVS IEZVS, mowi tenże Doktor / wdzięcznym dźiśieyßym głoſem do nie-

bá

bá nas ćiagnie/ y do iárzmá pobożnośći powabia/ ten tylko záprawdę iest tákowym/ ktory nasrożße źwierzętá łaskáwymi czyni/ y swoim wdźięcznym śpiewániem w ludźie tránsformuie.

Powiedźiał Bog niekiedy Jobowi / że mu iednorożec służby odpráwowáć nie miał. Nunquid Rhinoceros seruiet tibi, aut morabitur ad præsepe tuum? iákoby chćiał rzec: Srogie to źwierzę y nieugłaskáne/ Jednorożec/ chyży iest/ rogiem niezwyćiężonym / iáko orężem iákim źwierzętá inße zábija/ postrzałow sie nie boi/ śidłá záståwione połamie/ popsuie / ledwo strzelcá pobaczy / łowczego postrzeże / chyżo zá nim bieży. Czego potwierdza Grzegorz ś. lib: 3. Moral: cap: 10. Rhinoceros iste, qui etiam Monoceros in Græcis exemplaribus nominatur, tantæ esse fortitudinis dicitur, vt nulla venantium virtute capiatur. Y bedźießże miał ták wiele śiły Jobie/ ábyś vchwyćiwßy ták srogiego źwierzá/ y ogłáskawßy miał záprowádźić do żłobu / tám gdźie sie łáskáwy Woł y Osieł kármią y pástwią. Co większa. Nunquid alligabis Rhinocersta ad arandum loro tuo? Bedźießże tákiey potęgi Jobie / ktorabyś mogł záprzągßy Jednorożcá srogiego oráć nieupráwną rolą? nie twoich to śił Jobie/ Jednorożcá wprowádźić do żłobu/ y onym nieupráwną spráwowáć rolą. Nie mogł sie Job ná táką śiłę zdobyć; zdobył sie cudowny nász Spiewaczek namilßy Iezus, ktory wdźięcznym

 śpie-

śpiewániem swoim srogiego Narodu Pogáńskiego Jednorożczá do siebie powábił / y vgłáskał. Srogi to był y nieuhámowány źwierz Narod Pogáński / ktory fałszywą swą náuką / iáko iákim rogiem drugich zábijał. Kogożby nie zwiodło / y nie przyćiągnęło życie ono cnotliwe Pogáńskich Philozophow / ktorzy bogáctwá opuszczáli / honory świátowe contemnowáli / w cnotách sie kocháli. Zástáwowáłá nie raz Synágogá Zydowska sieći ná tego Jednorożczá / nie ráz chcąc ściste przyiáźni wieść z pogáństwem / áby tą przyiáźnią do prawdziwego Bogá mogli ie przyprowádźić: ále te sieći náuką swą fałszywą poszárpał: trudno álbowiem było Narod Pogáński poćiągnąć / y powábić do Bogá: Lecz skoro tylko dniá dźisieyszego cudowny Spiewáczek w stáyni Bethleemskiey zánoćił / ták tego dźikiego Jednorożczá wdźięcznym głosem swym vskromił / że go y do swego złobu gdźie był Woł y Osieł. Ecce Magi ab Oriente venerunt. do siebie przyćiągnął / y przywiodł. W głos S. Hieronym. Hic igitur Rhinoceros seu vnicornis, populi gentilis imaginem præfigurat, cuius etiam superbia in cornu significatur. Hic Monoceros, qui per sapientiam mundialem tumore superbiæ erat in sublime erectus subijcietur, vt per fidem in sanctitate & iustitia seruiens, obedientiæ colla submittat, & mansuetus effectus atq; humilis ad Dominicum præsepe recurrat. Náostátek ták vbłagał tego dźikiego Jednorożcá /.

rożczą /że onym sámym twárde serc ludzkich niesprá-
wione role oráć ná buyny pożytek będzie. Loris quoq; Dei non tantum restringitur, sed quod magis sit mirabile ad arandum ligatur, vt non solùm homines crudelitatis cornu non impetat, sed eorum etiam refectioni seruiens, aratrum prædicationis trahet. świadczy Grzegorz wielki lib: 30. Moral: cap: 10.

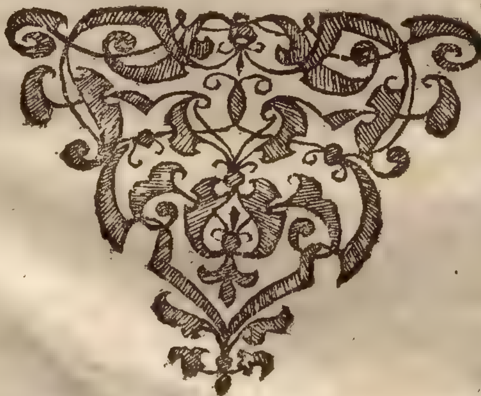
Tákich tedy rzeczy dokazał Cudowny práwie dźisieyszy Spiewaczek/ że głosem swoim wdźięcznym iáko iáki Orpheus do siebie/ y gornolotne ptaszki/ y nieuskromione iednorożcze/ y drapieżne wilki/ y insze źwierzetá powabił/ powabiwszy w ludźie tránsformował. Kátholiku/ ieżeli iescze serce twoie/ álbo sumnienie w wilczey chodźi náturze/ ieżeli sie znayduie życie w tobie bestyálskie/ ieżeli mieszka w tobie chytrość liszki/ ieżeli serce twoie kámieniem iest/ ná ktorym sie y słowá Páńskie rysowáć nie chcą/ pospiesz sie do Bethleem do tego cudownego Spiewaczká. Coż to zá Bethleem? Bethleem domus panis, mowi Hieronym ś. Kośćioł Kátholicki iest to Domus panis, w ktorym karmią żywym onym chlebem niebieskim/ támże sie pospiesz/ ábyś vsłyszał wdźięczny głos: pewnie gdy go serce twoie vsłyszy/ sámo sie ruszáć pocznie/ y w inákszą náturę obleczone bydź musi. Tego ták wdźięczny głos dokazał y w sercu wielkiego Augustyná ś. Quantum fleui in hymnis & canticis tuis, suauè sonantis Ecclesiæ

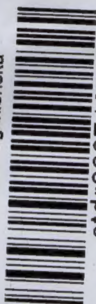
tuæ

tuæ vocibus commotus acriter voces igitur illæ influebant auribus meis, & eliquabatur veritas in cor meum, & ex ea æstuabat affectus pietatis, & currebant lachrymæ, & benè mihi erat cum illis. *lib: 4. Confess: cap: 6.*

Atheńczykowie wystáwili byli Statuam Cleonowi Spiewakowi / ktorego sie głosem názbyt wdzięcznym násycić nie mogli. Wzywam wszytkich / wystawćie / wystawćie ták cudownemu Spiewaczkowi / ktory wdzięczna głosu hármonia świát nápełnia / w sercách wászych státue / co vczynićie gdy sercá wásze z wielkim stáraniem dla niego sporządźićie.

AMEN.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0007123